

**VILNIAUS APYGARDOS PROKURATŪROS
VILNIAUS APYLINKĖS PROKURATŪROS 3-ASIS SKYRIUS**

**NUTARIMAS
ATSISAKYTI PRADĖTI IKITEISMINĮ TYRIMĄ**

Data	2019-12-02
Surašymo vieta	Vilnius
Tyrimo medžiagos Nr.	M-2-02-01142-19

Nutarimą priėmė	Prokuroras Benediktas Leišys
n u s t a t ė:	
Skundą, pareiškimą, pranešimą pateikęs asmuo	Grant Artur Gochin, atstovas adv. Rokas Rudzinskas
Nustatytos aplinkybės ir pagrindas, dėl kurių baudžiamasis procesas negalimas 2019-11-18 Vilniaus apygardos prokuratūroje buvo gautas Grant Artur Gochin atstovo advokato Roko Rudzinsko pareiškimas dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo (reg. Nr. AP-31212). Pareiškimo nagrinėjimas buvo pavestas Vilniaus apygardos prokuratūros Vilniaus apylinkės prokuratūrai. Pareiškėjas nurodo, kad Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos centras nuo 2018 m. viešai publikuoja tikrovės neatitinkančius teiginius, susijusius su Lietuvos laikinosios vyriausybės vykdančiuoju ministru pirmininku Juozu Ambrazevičiumi - Brazaičiu, nurodant, kad šis buvo išteisintas ir reabilituotas JAV politinėse ir teisėsaugos institucijose. J.Ambrazevičius-Brazaitis 1941-06-23 - 1941-08-05 vadovavo Lietuvos laikinajai vyriausybei, tuo metu buvo įkurtas sukarintas policijos batalionas (Tautinio darbo apsauga), bei Kaune buvo įkurtas VII fortas, kuriame minėtas dalinys aktyviai dalyvavo nužudant 5000 žydų. Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos centras naudojasi JAV autoritetu ir viešai užstoja bei aukština šį asmenį, menkina jo nusikalstamus veiksmus Lietuvos piliečių atžvilgiu. Pareiškėjas prašo Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos centro ir jo direktorės T.B.Burauskaitės atžvilgiu pradėti ikiteisminį tyrimą pagal požymius nusikalstamos veikos, numatytos Lietuvos Respublikos BK 170² str. 1 d. Kartu su pareiškimu pareiškėjas pateikė 2018-02-26 Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos centro atsakymo Seimo kontrolieriui, 2018-07-19 publikacijos interneto tinklapyje "genocid.lt", publikacijos interneto tinklapyje "delfi.lt", 1975 m. Imigracijos tarnybos rašto, Žydų padėties nuostatų, 2019-09-25 kongresmeno B.Sherman laiško Ministrui Pirmininkui, 2012-09-25 Kongreso laiško Ministrui Pirmininkui, publikacijos iš interneto tinklapio "bernardinai.lt", JAV advokatų išvadų dėl teisės aiškinimo, kopijas. <i>Pareiškėjo prašymas atmestinas, ikiteisminis tyrimas nepradėtinas.</i> Lietuvos Respublikos BK 2 straipsnio 4 dalyje yra įtvirtinta tai, kad pagal baudžiamąjį įstatymą atsako tik tas asmuo, kurio padaryta veika atitinka baudžiamojo įstatymo numatytą nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo sudėtį. Nusikalstamos veikos sudėtis – baudžiamajame įstatyme numatytų objektyvių ir subjektyvių požymių, kurie apibūdina pavojingą veiką kaip tam tikrą nusikaltimą ar baudžiamąjį nusižengimą, visuma. Nusikalstamos veikos sudėties požymiai būtini, kad pavojinga veika būtų pripažinta nusikalstama, o kaltas asmuo patrauktas baudžiamajon atsakomybėn. Jei nėra bent vieno iš šių požymių, nėra ir nusikalstamos veikos	

sudėties.

Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 170² str. 1 d. numato baudžiamąją atsakomybę tam, kas viešai pritarė: Lietuvos Respublikos ar Europos Sąjungos teisės aktais arba įsiteisėjusiais Lietuvos Respublikos ar tarptautinių teismų sprendimais pripažintiems genocido ar kitiems nusikaltimams žmoniškumui arba karo nusikaltimams, juos neigė ar šturkščiai menkino, jeigu tai padaryta grasinančiu, užgauliu ar įžeidžiančiu būdu arba dėl to buvo sutrikdyta viešoji tvarka, SSRS ar nacistinės Vokietijos įvykdytai agresijai prieš Lietuvos Respubliką, SSRS ar nacistinės Vokietijos įvykdytiems Lietuvos Respublikos teritorijoje ar prieš Lietuvos Respublikos gyventojus genocido ar kitiems nusikaltimams žmoniškumui arba karo nusikaltimams, arba 1990–1991 metais įvykdytiems kitiems agresiją prieš Lietuvos Respubliką vykdžiusių ar joje dalyvavusių asmenų labai sunkiems ar sunkiems nusikaltimams Lietuvos Respublikai arba labai sunkiems nusikaltimams Lietuvos Respublikos gyventojams, juos neigė ar šturkščiai menkino, jeigu tai padaryta grasinančiu, užgauliu ar įžeidžiančiu būdu arba dėl to buvo sutrikdyta viešoji tvarka.

Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1997 m. lapkričio 13 d., 2005 m. lapkričio 10 d. nutarimuose yra išaiškinta, kad „siekiant užkirsti kelią neteisėtoms veikoms ne visuomet yra tikslinga tokią veiką pripažinti nusikaltimu, taikyti pačią griežčiausią priemonę – kriminalinę bausmę. Todėl kiekvieną kartą, kai reikia spręsti, pripažinti veiką nusikaltimu ar kitokiu teisės pažeidimu, labai svarbu įvertinti, kokių rezultatų galima pasiekti kitomis, nesusijusiomis su kriminalinių bausmių taikymu, priemonėmis (administracinėmis, drausminėmis, civilinėmis sankcijomis ar visuomenės poveikio priemonėmis ir pan.)“.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo kasacinėje praktikoje taip pat ne kartą pabrėžta, kad ne bet kokia neteisėta veika turi būti vertinama kaip nusikalstama, kad baudžiamoji atsakomybė demokratinėje visuomenėje turi būti suvokiama kaip kraštutinė, paskutinė priemonė (ultima ratio), naudojama saugomų teisinių gėrių, vertybių apsaugai tais atvejais, kai švelnesnėmis priemonėmis tų pačių tikslų negalima pasiekti. (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo kasacinės nutartys 2K-P-267/2011, 2K-396/2009, 2K-526/2009, 2K-262/2011).

Įvertinimui baudžiamosios teisės prasme pareiškėjas pateikė duomenis, kad Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro viešai išdėstyti teiginiai, jog J.Ambrazevičiumi - Brazaičiu, nurodant, kad šis buvo išteisintas ir reabilituotas JAV politinėse ir teisėsaugos institucijose, neatitinka tikrovės, kadangi Tarptautinės komisijos nacių ir sovietų okupacinių režimų nusikaltimams įvertinti yra konstatavusi masinį Lietuvos žydų persekiojimą ir žudymą 1941 m. vasaros ir rudens metu, komisijos išvadose yra pateiktas nedviprasmiškas J.Ambrazevičiaus veiklos vertinimas. Kadangi Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras viešai išplatino informaciją, jog neva J.Ambrazevičius yra išteisintas ir reabilituotas JAV politinėse ir teisėsaugos institucijose yra melaginga informacija, tokios informacijos teikimas prieštarauja Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro uždaviniams ir atitinka nusikalstamos veikos, numatytos Lietuvos Respublikos BK 170² straipsnyje, sudėtį.

Pareiškimo nagrinėjimo metu buvo nustatyta, kad Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro veiklą reglamentuoja specialus įstatymas - Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro įstatymas. Minėtas įstatymas (jo 5 str.) apibrėžia šios įstaigos funkcijas, tarp kurių yra ir tai, kad įstaiga atlieka apibrėžtų sričių ir laikotarpių tyrimus bei vykdo laisvės kovotojų ir genocido aukų atminimo įamžinimą. Viena iš sričių yra nacistinės okupacijos ir jos metu padarytų nusikaltimų tyrimas.

Iš pareiškėjo pateiktų duomenų ir pareiškimo priedų matyti, jog dokumentas, kuriuo Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras grindė išplatintą informaciją dėl J.Ambrazevičiaus reabilitavimo ir išteisinimo yra 1975 m. JAV kongreso nario raštas JAV lietuvių

bendruomenei, kuriame, kaip nurodo pareiškėjas, nėra nurodytas nei išteisinimo nei reabilitavimo faktas. Išanalizavus šią bei kitą pareiškėjo pateiktą medžiagą matyti, jog jo gvildinamas klausimas, yra sudėtingas ir galimai pareiškėjo bei Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro istorikų pozicijos dėl tam tikrų aplinkybių nesutampa, tačiau vertinant šį klausimą baudžiamosios teisės prasme, matyti, jog nėra gauta jokių objektyvių duomenų, kad Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras tyčia bei kryptingai būtų platinęs pareiškėjo nurodytą informaciją su tikslu neigti ar menkinti SSRS ar nacistinės Vokietijos įvykdytai agresijai prieš Lietuvos Respubliką, SSRS ar nacistinės Vokietijos įvykdytiems Lietuvos Respublikos teritorijoje ar prieš Lietuvos Respublikos gyventojus. Pareiškėjo nurodyti viešai išplatinti teiginiai yra nacistinės okupacijos ir jos metu padarytų nusikaltimų tyrimų rezultatų išdėstymas, kas yra įstatyme numatytų Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro, kaip įstaigos veiklos funkcijų įgyvendinimas.

Pareiškimo nagrinėjimo metu nebuvo nustatyta, kad Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras neigtų ar menkintų nacistinės Vokietijos agresijos faktus prieš Lietuvos Respubliką ir jos gyventojus, todėl atsisakytina pradėti ikiteisminį tyrimą, nesant požymių nusikalstamos veikos, numatytos Lietuvos Respublikos BK 170² straipsnyje.

Atsižvelgdamas į išdėstytas aplinkybes ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 3 str. 1 d. 1 p., 168 str., nutaria atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą.

Veika, dėl kurios atsisakyta pradėti ikiteisminį tyrimą	Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 170-2 str. 1 d. Viešas pritarimas tarptautiniams nusikaltimams, SSRS ar nacistinės Vokietijos nusikaltimams Lietuvos Respublikai ar jos gyventojams, jų neigimas ar šlurkštus menkinimas
Nustatytas administracinis teisės pažeidimas ar kituose teisės aktuose numatytas nusižengimas	-
Nustatyto administracinio ar kito teisės pažeidimo medžiagą nutarta perduoti	-
Kiti sprendimai, susiję su atsisakymu pradėti ikiteisminį tyrimą	-
Nutarimo nuorašą nutarta išsiųsti	pareiškėjo atstovui adv. Rokui Rudzinskui
Vadovaujantis BPK 168 straipsnio 5 dalimi, ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą per 7 dienas nuo nutarimo nuorašo gavimo dienos gali būti skundžiamas prokurorui, o prokuroro nutarimas – ikiteisminio tyrimo teisėjui. Jeigu prokuroras nepanaikina nutarimo atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, jo sprendimas gali būti skundžiamas ikiteisminio tyrimo teisėjui.	
Nutarimą priėmė	Prokuroras Benediktas Leišys